

viešus" nevaram šķirt no „latgaliešiem" (22. lpp.). „Kunigi" bija gan leišiem, bet nevis libiešiem (24. lpp.). Chronika stāsta, ka seno latviešu karogs bijis „sarkans balti svītrots", bet nevis „ar baltu stripu pa vidu" (26. lpp.). Nav pierādīts, ka muižas cēlušās uz neitralas zemes (30. lpp.). Nav taisnība, ka „sākumā pagasts nozīmēja zinamu nodokli" (31. lpp.). „Dievs" un „Debess" nav bijuši divi šķīrāmi dievi (32. lpp.). Latvieši nav pazinuši nekādu „Līgo svētku" (32. lpp.). Visas tautas dziesmas ar variantiem skaita pāri par 200.000, nevis 150.000 (33. lpp.). Chronikā ir gan minēts libietis Imauts, nevis latvietis Imanta (39. un 41. lpp.). Mums nav nekādu ziņu, ka Zilais kalns būtu bijis „Tālavas svētnica", kur dziedātas „līgo dziesmas" (42. lpp.). Mūsu vēsturnieki šaubās, vai poļu karalis Sigismunds Augusts ir apstiprinājis Baltijas vāciešu prasītās privilēģijas (69. lpp.). Turpretī būtu gan jāpiezīmē, ka Pēteris Lielais apstiprinājis šīs šaubīgās Sigismunda privilēģijas (112. lpp.). Nav pareizi nostādīt katoļu laikus visai zemū un apgalvot, ka no tiem „nav palicies pāri gandrīz itin nekas" (70. lpp.). Tautas dziesmās ir apdziedāti muižu starasti jeb vagari, nevis tie poļu starasti, kuŗi Baltijā bija iecelti par pārvaldniekiem (76. lpp.). Tāpat nevar gluži apgalvot, kā tautas dziesmas daudzinau senos „vasaļus kā leimaņus", un ka pēdējie būtu šķīrāmi no „lezidas vīriem" (89. lpp.). Nevaram teikt, ka vēl zviedru laikos latvieši „arkla vietā lietoja egles sakni" (91. lpp.) un ka viņiem „augļu koku... dārzi bijuši diezgan prāvi" (91. lpp.). E. Tolgsdorfa katķisms ir iespīests gotu burtiem un vidēniešu valodā, nevis „latgaliešu izloksnē" (98. lpp.). No lūkiem ir pītas vīzes, nevis pastalas (108. lpp.). „Gāle" un „trimda" ir mums pazīstamas jau no Langes vārdnīcas un nav vis tikai Stendera uzrakstīti vārdi (110. lpp.).

Pirmā kārtā skolas grāmatās gan vajadzētu rūpēties par pareīzu valodu un nesekot vis laikrakstu korespondenču paraugam. Pie tādas laikrakstu valodas diemžēl tūras arī A. Birkerts. „Vergu" vietā viņš raksta „vērgi" (71. lpp.), „sūras" vietā „zūra" (16. lpp.) u. t. pr. „Dēļ" viņam atsver visādas prepozīcijas. „Ordenis cīnījās dēļ (t. i. par jeb pēc) politiskas varas" (56. lpp.). Glūks sarakstījis kādu lūgumu „dēļ (t. i. par) skolām" (93. lpp.). Bijušas lietas, „dēļ kuŗām (t. i. kuŗu dēļ) viena pilsoņu daļa nebīj mierā ar rāti" (79. lpp.). Pat vācu mācītāju rakstos nesastopam šādu rupju valodas kļūdu.

P. Šmidts.

Prof. Euzēna Laubes **Krāsu un formu loģika**. Pie patīkamām parādībām mūsu jaunākā zinātniskā literatūrā pīder profesora E. Laubes sarakstīta Krāsu un formu loģika. Jau grāmatas āriene atstāj ļoti labu iespaīdu: viņa izdota uz laba papīra ar 42 skaidriem zīmējumiem un vienu krāsainu pielikumu. Pēdējais attēlo gleznojuma daļu no Vettiju nama sienas Pompejos un, cik man zinams, tad pirmo reīzi dod iespēju latviešu lasītājiem iepazīties ar Pompeju sienu krāsām. Teksts (69. lpp.) ļoti kompakts. Viņš satur īsi un noteīkti formulētus autora uzskatus jautājumos par radošās tēlotājas mākslas pamatelementiem, tikai retumis iepazīstinādams lasītāju arī ar pētījumiem, uz kuŗiem šie uzskati atbalstās. — Lai varētu precīzi savas domas izteīkt jautājumos, par kuŗiem latviski līdz šim tik maz rakstīts, autoram bija jārada diezgan daudz jaunu vārdu, kuŗi viņam pa lielākai daļai arī izdevušies; tikai

daži salikteni, kā p. piem. „vielrobežformas“, „izplatībapveids“ un citi man liekas par daudz smagi un būtu varbūt jāatstāj nesalikti. Grieķu vārdus ἀβαξ, ἔχινος un κάλαθος genētīvā autors raksta „abakusa“, „echinusa“, „kalatusa“ (sk. 37. lpp.), kur pareizi būtu abaka, echina, kalata; abaku un kalatu, pēc manām domām, varētu apzīmēt arī ar latviešu vārdiem „galdiņš“ un „groziņš“. Kimacija vietā pareizāk būtu rakstīt kimātijs un Erechteiona vietā — Erechteja templis. — Literatūras sarakstā vairāki franču zinātnieku darbi minēti krievu tulkojumā. Tā kā tulkojumi vispārīgi, un krievu tulkojumi it sevišķi, reti ir oriģinālam līdzvērtīgi, tad labāk būtu viņus citēt oriģinālā. Arī Vitruviju labāk būtu ieteikt latīņu oriģinālā, nekā vācu tulkojumā. — Sestā zīmējuma vidus daļā sarkanās un dzeltenās strīpiņas dod oranžu krāsu tikai tādā attālumā, kurā jau arī pats mazais zīmējums sāk palikt neskaidrs; šis trūkums būtu viegli novēršams, zīmējot strīpiņas smalkākas un biežāk.

Neskatoties uz to, ka darbam vietām ir konspekta raksturs, viņu ir patīkami lasīt, un viņš bez šaubām sekmēs Latvijas tēlotājas mākslas izkopšanu, kādēļ viņu uz siltāko varu ieteikt visiem, kas interesējas par tēlotājas mākslas teoriju.

Prof. E. Felsbergs.

Redakcijai piesūtītas šādas grāmatas:

- Bangerskis. Latviešu strēlnieku ērkšķainā gaita. Akc. sabiedr. Valters & Rapa izdevums. 40 lpp.
- Birkerts, A. Mazā Latvijas vēstures chrestomatija. Pamat-skolu kurss II. daļa. (Feodalisms un dzimtbūšana 1397.—1819.). A. Gulbja apgādībā, Rīgā. 160 lpp.
- Birkerts, P. Socioloģija skolām un pašmācībai. I. Sociālā statika. „Kulturas Balss“ izdevums. 280 lpp.
- Blese, E. Ievads valodniecībā. Latvijas Augstskolas izdevums. Krājumā pie A. Gulbja, Rīgā. 320 lpp.
- v. Bulmerincq, August, Dr. jur. Die Besiedelung der Mark der Stadt Riga 1201—1600. Sonderabdruck aus den Mitteilungen aus der livländischen Geschichte Bd. 21, Heft 3. Riga 1921. N. Kymmels Buchhandlung. 90 lpp.
- Kārklis, J. Mēnešnaktis. Dzejas. Valtera & Rapas akc. sab. izdev. 128 lpp.
- Mopassana, Gija de. Slokas stāsti (Contes de la Bécasse). R. Egles tulkojums. O. Jēpes apg., Cēsis. 152 lpp.
- Neilands, Fr. Kopmoderniecības, viņu nozīme, dibināšana un darbība. Lauksaimniecības departamenta izdevums. 20 lpp.
- Sillers, E. Nedzīva daba. Pamatjēdzieni no fizikas, ķīmijas un mineraloģijas. O. Jēpes apg., Cēsis. 104 lpp.
- Wihtolinsch, J. Beena lopu ehdināšana šhini seemā. Izdevuši Rigaš aprinča walde. 24. lpp.
- Zeibots, Ed. Balades un romances ilustrētas no Art. Baumana. Apgād. un iespiedis Rud. Jēpe, Cēsis. 48 lpp.